

ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐ

1. **ԲԱՇԿԻՐԻԱ:**
2. **ԲՈՒԼՂԱՐԻԱ (ԿԱՐԻԱ - ից):**
3. **ԿԱԲԱՐԴԻՆՈ - ԲԱԼԿԱՐԻԱ :**
4. **ՔԱՐԱՎԱՆՆԵՐ (ՔՈՐՎԱ)** – վերաբերվում է մունդա ժողովուրդների խմբին և ապրում են Ննդկաապանում:
5. **ԿԱՐԱԳԱՍԻ** – քոֆալարների կամքոֆների նախնական անվանումը: Նրանց ծագումը կապված է թուրքական ցեղերի հետ: Ապրում են Ռուսաստանի Իրկուսկի երկրամասում:
6. **ԿԱՐԱԿԱՍ** – հնդկական ցեղ:
7. **ԿԱՐԱԿԱԼՊԱԿԻ** - (ազգ):
8. **ԿԱՐԱԿԱԼՊԱԿԻԱ :**
9. **ԿԱՐԱԿԻՏԱԵՎ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ** – ֆեոդալական պետություն Միջին և Կենտրոնական Ասիայում (մոտավորապես 1140 - 1213 թ.թ.):
10. **ԿԱՐԱԿԻՏԱՆ** – մոնղոլական խմբերի ազգություն (կիդանեյ ՍՈՂՈՎԱՅ):
11. **ԿԱՐԱ-ԿՈՅՈՒՆԼՈՒ** – թուրք-օգուզ ցեղերի քոչվոր խումբ, պետության անվանում:
12. **ԿԱՐԱՆՏԱՆԻԱ** -(Karantaniya) – սլավոնների վաղ ֆեոդալական պետություն VII - XI դ.դ.:
13. **ԿԱՐԱՊԱՊԱՍԻ** - ադրբեջանցիների ազգագրական խումբ:
14. **ԿԱՐԱՏԻՆՅԻ** – ժողովուրդ Դաղստանում:
15. **ԿԱՐԱԽԱՆԻԴԻ** – վաղ ֆեոդալական պետություն Թուրքեստանի փարաձքում (10դ.):
16. **ԿԱՐԱՉԱԵՎՈ-ՉԵՐԿԵՍՍԿ:**
17. **ԿԱՐԱՉԱԵՎԱՅԻՆԵՐ** – ժողովուրդ (կարաչայլիի ինքնաանվանումը):
18. **ԿԱՐԵԼԻԱ:**
19. **ԿԱՐԵԼԻ** – Կարելիիում ապրող ժողովուրդ, (կարյալայի ինքնաանվանումը):
21. **ԿԱՐԻԲԻ** – ցեղ (ռազմասեր), բնակվել են Փոքր Անթիլյան կղզիները և Նարավային Ամերիկայի մի մասը:
22. **ԿԱՐԻԱՅԻՆԵՐ** – հնագույն ցեղեր՝ Նարավ-Արևմտյան Փոքր Ասիայում, ժամանակակից Թուրքիայում: Նրանք բնակվել են Զ. Ա. II հազարամյակում, Էգեյան ծովի առափնյա փարաձքի նշանակալից մասը, նրանց անունով է կոչված հնագույն երկրամասը՝ Կարիա:
23. **ԿԱՐԼՈՒԿԻ** – թուրքական ցեղ:
24. **ՔԱՐՏՎԵԼԻ** -(վրացիները):
25. **ՔԱՐՏԼ** – Վրաստան, վրացական թագավորություն:
26. **ԿՈՐԵԱ:**
27. **ԿՐԻՎԻՉԻ** - արևելաավոնական ցեղ:
28. **ԿՐՈՄԱՆՈՆԵՅ** – մարդու նախնին:
29. **ՔՐԴԵՐ** – ժողովուրդ (լեռնեցիներ):
30. **ՔՈՒՐԴԻՍՏԱՆ** – քրդերի երկիրը:
31. **ԿԻՐԳԻՉՍՏԱՆ (ԿԻՐԳԻՉԻ):**
32. **ՄԱԴԱԳԱՍԿԱՐ:**

33. **ԼԵՌՆԱՅԻՆ - ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԵՐԿՐԱՄԱՍ** (Նայասարան):
34. **ՆԻԿԱՐԱԳՈՒԿԱ**:
35. **ԽԵՐՈՒՄԿԻ** (սՈՅ. Cherusci) - գերմանական ցեղ: Ապսարամբ խերուսկինները /ւպՐցրՍՈ/ Նայասարանի ղեկավարությամբ մյուս գերմանական ցեղերի հետ միասին ջարդում են հռոմայեցիներին:
36. **ԽՈՐՎԱԹԻԱ** - (Hrvatska) — հանրապետություն նախկին Նարավալավիայում:
37. **ԽՈՐԵԶՄ** — հնագույն պետություն Միջին Ասիայում:
38. **ՉԵՉՆԻԱ** — ժամանակակից Իջկերիան:

ԿՂԶԻՆԵՐ

1. **ԻԿԱՐԻԱ** - կղզի /Նունասարան/:
2. **ԿՈՐՍԻԿԱ** - կղզի:
3. **ԿՐԵՏԵ** - կղզի:
4. **ՂՐԻՄ** - թերակղզի:
5. **ԿՈՒՐԻԼՅԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐ**:
6. **ԿԱՐԴԱԳՈՍ - ԿԱՐԱԽՈՍ ԿՂԶԻՆԵՐ** - /Մավրիկիա/:
7. **ՍԱՆՏԱ - ԿՌՈՒՄ** - կղզի Վեսար – Ննդկասարանում:
8. **ՍԱԿԱՐՈՍ** - կղզի (Նունասարան):
9. **ՍԿԻՐՈՍ** - կղզի Էգեյան ծովում (Նունասարան), երկաթի հանքաքարերի հանքավայրերը:

ԾՈՎԵՐ, ԼՃԵՐ ԵՎ ԳԵՏԵՐ

1. **ԱԿԵՌԱ** - գետ Փոքր Կովկասի (Ղարաբաղ) հարավային մասում:
2. **ԿԱՌԱ** - գետ Ռուսաստանում, թափվում է Կարային ծովը:
3. **ԿԱՐԱԴԱՐՅԱ** - Սիրդարյա գետի ձախ բաղկացուցիչը:
4. **ԿԱՐԱՅ** - գետ Ռուսաստանում, (Սարաբովյան երկրամաս):
5. **ՔԱՐԱՔԱՇ** - (մի գուցե ՔԱՐ – քար և ՔԱՇԵԼ – քաշել):
6. **ԿԱՐԱ - ԿՈՇՈՒՆ** - լիճ Չինաստանում:
7. **ԿԱՐԱԿՈՒԼ** - լիճ Պամիրի հյուսիսային մասում, շրջապարված բարձր լեռներով: Կարաարք և Կարաջիլգա վտակներով:
8. **ԿԱՐԱՄԻՇ** - գետ Սարաբովի երկրամասում:
9. **ԿԱՐԱՍՈՐ** - լիճ Ղազախստանում:
10. **ԿԱՐԱՍՈՒ** - գետ Թուրքիայի արևելքում, Եփրատ գետի հյուսիսային բաղկացուցիչը: Առավելապես հոսում է խոր կիրճերով. հովիտը ընդարձակվում է միայն ք. Էրզերումի (հայերեն Կարին) Արևմտյան Նայասարանի տարածքում:
11. **ԿԱՌԱՍՈՒԿ** - գետ Նովոսիբիրյան երկրամասում:
12. **ԿԱՐԱՏԱԼ** - գետ Ղազախստանում:
13. **ԿԱՐԳԱՏ** - գետ Նովոսիբիրյան երկրամասում:
14. **ԿԱՐԴԻԳԱՆ** - Իռլանդական ծովի ծովածոց, Մեծ Բրիտանիայի (Ուելս) արևելյան ափին:
20. **ԿԱՐԵՆԳԱ** - գետ Չիլիիական երկրամասում:
21. **ՔԱՐԻ** - լիճ Արագած լեռան վրա:
22. **ԿԱՐԻՔՅԱՆ ԾՈՎ** - (թուրքերեն ՔԱՐ - ԽԸՆ – սև):
23. **ԿԱՐԿԱՐ** - գետ Փոքր Կովկասի (Ղարաբաղ) հարավային մասում:
24. **ԿԱՐՆԱԼԻ** - գետ Ննդկասարանում, Նեպալում:

- 25. **ԿԱՐՈՆԻ** - գետ Նարավային Ամերիկայում, Վենեսուելայում:
- 26. **ԿԱՐՍՅԱՆ ԾՈՎ:**
- 27. **ԿԱՐՈՒՆ** - գետ Իրանում:
- 28. **ՍԱԿԱՐՅԱ** - գետ Թուրքիայում:
- 29. **ՍԱՆՏԱ - ԿՌՈՒՄ** - գետ (և նահանգ) Արգենտինայում. նավթի և գազի արդյունահանում:
- 30. **ՍԿՈՐՍԲԻ** - (Scoresby) - Գրեյլանդական ծովի ծովածոց (տեկտոնական իջվածք խորրակված ծովով), Գրեյլանդիայի արևելյան ափերին:

ՔԱՂԱՔՆԵՐ ԵՎ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐ

Նայկական քաղաքների և մարզերի որոշ անվանումներ բերված են գրքի այլ մասերում:

- 1. **ԱԿԿՐԱ** - քաղաք, որի պատերի փակ նապոլեոնական զորքերը կրեցին առաջին պարությունը:
- 2. **ԱԿԿՐԱ** - Գանա հանրապետության մայրաքաղաքը, շրջկենտրոնը Ակկրա (նավահանգիստ):
- 3. **ԱԿՐԻ** (Acre) – նահանգ, գտնվում է Բրազիլիայի Նյուսիս - Արևմուտքում, Ժուրուա և Պուրուս գետերի բարձրություններում:
- 4. **ԱԿՐՈՆ** (Էկրոն, Akron) – քաղաք ԱՄՆ – ի հյուսիսում, Օհայո նահանգում:
- 5. **ԱԿՐԱԳԱՆՏ** (Ագրիգենտ, հուն. Akragas, լատ. Agrigentum) – իտալական ք. Ագրիջենտոյի հնագույն անվանումը:
- 6. **ԱՆԿԱՐԱ** - քաղաք Թուրքիայում (հնագույն անվանումը Անկիրա):
- 7. **ԱՍԿԵՐԱՆ** - քաղաք Ադրբեջանում:
- 8. **ԱՐՈՆ – ԿԱՐԱԽԻՍԱՐ** - քաղաք Թուրքիայում:
- 9. **ԲՈՒԿԱՐԱՆԱՆԳԱ** - քաղաք Կոլումբիայում:
- 10. **ԲՈՒԽԱՐԵՍ** -(բուկար -ից) – քաղաք Ռումինիայում:
- 11. **ԴԱԿԱՐ** - քաղաք Սենեգալում:
- 12. **ԴԱԿԱՐՏ** - քաղաք Նիդերլանդներում:
- 13. **ԶԱԿԱՐՏԱ** - քաղաք Ինդոնեզիայում:
- 14. **ԴԻԱՐԲԱԿԻՐ** - քաղաք Թուրքիայում:
- 15. **ՅՈՇԿԱՐ – ՕԼԱ** - Ռուսաստանի Մարիական երկրամասի մայրաքաղաքը:
- 16. **ԿԱՐԱԲԱԳՆԱՐ** - գյուղ Նախիջևանի կողքին:
- 17. **ԿԱՐԱԲԱՏԻ** - ավան Կիրգիզիայում:
- 18. **ԿԱՐԱԲԱՆՈՎՈ** - քաղաք Ռուսաստանի Վլադիմիրյան երկրամասում:
- 19. **ԿԱՐԱԲԱՇ** - քաղաք Չեյաբինսկյան երկրամասում՝ պղնձապարման գործարան, լեռնա - մետաղագործական համալիր:
- 20. **ԿԱՐԱԲԱՇ** - ավան՝ նավթի արդյունահանում
- 21. **ԿԱՐԱԲՅՈՒԿ** - քաղաք Թուրքիայում:
- 22. **ԿԱՐԱԲԵԿԱՈՒԼ** - ավան Թուրքմենստանում:
- 23. **ԿԱՐԱԲՅՈՒԿ** - քաղաք Թուրքիայի հյուսիսում. մետաղագործական կոմբինատ, կոկսաքիմիական գործարան:
- 24. **ԿԱՐԱՎԱԵՎՈ** - ավան. Ռուսաստանի Կոստրոմայի երկրամասում:
- 25. **ԿԱՐԱՎԱՉԱՐ** - վարչական շրջկենտրոն Ղարաբաղում:
- 26. **ԿԱՐԱԳԱՅԼԻՆՍԿԻՅ** - ավան. Ռուսաստանի Կենտրոնական երկրամասում՝ քարածխի արդյունահանման և բերքի գործարան:
- 27. **ԿԱՐԱԳԱՆԴԱ** - քաղաք Ղազախստանում. խոշոր ածխային ավազան և մետաղագործական կոմբինատ:
- 28. **ԿԱՐԱԿԱ** - քաղաք Ռումինիայում:
- 29. **ԿԱՐԱԿԱՍ** - Վենեսուելայի մայրաքաղաքը, տեղադրված է լեռնային հովտում:

30. **ԿԱՐԱԿԵՍԵ** - քաղաք Թուրքիայում
31. **ԿԱՐԱԿՈՐՈՒՄ** - հին մոնղոլական պետության մայրաքաղաք, հիմնադրված Չինգիզ խանի կողմից
32. **ԿԱՐԱՄԱՆ** - քաղաք Չինաստանում, նավթային շրջանի կարևոր կենտրոն:
33. **ԿԱՐԱՄԱՆ** - քաղաք Նարավային Թուրքիայում:
34. **ԿԱՐԱՆՈՎՈ** - հնագույն բնակավայր Նարավային Բուլղարիայում (Ք. Ա. 6 – 5 հազ.):
35. **ԿԱՐԱ - ՏԵՊԵ** (Karatepe) - բնակատեղի Սեյխան գետի ափին Կիլիկիայում (Նարավային Թուրքիա), բնակության համար բաց քաղաք Ք. Ա. 9 – 7 դ.դ.:
36. **ԿԱՐԱՉԱԵՎՍԿ** - քաղաք՝ Կարաչայևո – Չերքեզիայի ինքնավար մարզում:
37. **ԿԱՐԱՉԱԵՎ** - քաղաք Ռուսաստանում
38. **ԿԱՐԱՉԻ** - քաղաք Պակիստանում:
39. **ԿԱՐԲՈՒՆԱ** - գյուղ Մոլդովիայում:
40. **ԿԱՐՎԻՆԱ** (Karvina) – քաղաք Չեխիայում. ածխի արտահանման կենտրոն:
41. **ԿԱՐԳԱՆԱ** - քաղաքափյա ավան Օրենբուրգյան երկրամասում. խոշոր գազախարացված հանքավայր:
42. **ԿԱՐԳԱՍՈԿ** - ավան Տոմսկի երկրամասում:
43. **ԿԱՐԳԱՅՈՒԿ** - նավամարտից Օբի ձախ ափին և քաղաքափյա ավան Տոմսկի երկրամասում. նավթի և գազի հանքավայր:
44. **ԿԱՐԳՈՊՈՒ** - քաղաք՝ Ռուսաստանի Արխանգելսկի երկրամասում, գտնվում է Օնեգա գետի ձախ ափին (հայրնի է Կարգապոյան մշակույթը):
45. **ԿԱՐԴԵՆԱՍ** - քաղաք և նավահանգիստ Կուբայում. շաքարի արտադրություն:
46. **ԿԱՐԴԻԳԱՆՇԻՐ** - կոմսություն Մեծ Բրիտանիայում, Ուելսում:
47. **ԿԱՐԴԻՖԾ** (Cardiff) – քաղաք, կոմսություն Մեծ Բրիտանիայում, Ուելսի մայրաքաղաքը, ծով դուրս գալ համար, շահավետ դիրք է գրավում. ածխային ավազան և մետաղագործություն:
48. **ԿԱՐԻՄ – ՇԱՆԻՐ** - բնակավայր բլուրի վրա՝ Նյուսիսային Իրաքի Կիրկուկայի մոտակայքում:
49. **ԶԱՐԻՆՏԱԿ** - գյուղ Ղարաբաղում:
50. **ԿԱՐԻՆՏԻԱ** - նահանգ Ավստրիայի հարավում:
51. **ԿԱՐԻԱ** (հուն. Karia) – հնագույն երկրամաս Փոքր Ասիայի հարավ - արևելքում, ժամանակակից Թուրքիայում:
52. **ԿԱՐ - ՏՈՒԿՈՒՄԻ** (Նինուրթա) – քաղաք Ասորեստանում, Ք. Ա. 13 դ.:
53. **ԿԱՐՄԱԴՈՆ** - առողջարան Նյուսիսային Օստրիայում:
54. **ԿԱՐՄԱՐՏԵՆՇԻՐ** - կոմսություն Մեծ Բրիտանիայում, Նարավային Ուելսում (ք. **ԿԱՐՄԱՐՏԵՆ**՝ վարչական կենտրոն). ածխի արդյունահանում, սև մետաղագործություն:
55. **ԿԱՐՆԱՐՎՈՆՇԻՐ** - կոմսություն Մեծ Բրիտանիայում (ք. **ԿԱՐՆԱՐՎՈՆ**՝ վարչական կենտրոն). գրանիտի մշակման
56. **ԿԱՐՍՈՒՆ** - ավան՝ Ռուսաստանի Ուլյանովսկի երկրամասի, Կարսունսկյան շրջկենտրոնը:
57. **ԿԱՐՆԱԿ** - փաճարների համալիր (Ք. Ա. 20 դ. – Ք. Ա. I հազ. վերջը), անվանված արաբական բնակավայրի համանման անվանումով հին Ֆիլ - ի (Եգիպտոս) փարածքում:
58. **ԿԱՐՆԱԿ** (Carnac) - բնակավայր Բրիտանիայի հարավում, Մորբիան (Ֆրանսիա) դեպարտամենտում, որի շրջակայքում գտնվում են, նեոլիտի վերջի և բրոնզե դարի սկզբին պարկանող մեգալիթյան հուշարձաններ՝ մենհիրների (պարկերներով դաջված քարեր) ծառուղի:
59. **ԿԱՐՆԱՏԻԿ** - երկրամաս Նոթկաստանում:
60. **ԿԱՐՆՈՒՐՈՒ** - քաղաք Նոթկաստանում:
61. **ԿԱՐՆՈՒՄ** (լատ. Carnuntum) – հնագույն կելտական բնակավայր Դանուբի աջ ափին, Նայնբուրգի մոտակայքում, Ավստրիայում:
62. **ԿԱՐՊԻՆՍԿ** - քաղաք Սվերդլովսկի երկրամասում, գորշածխի արդյունահանում բաց

եղանակով:

63. **ԿԱՐՐԱՐԱ** - քաղաք Իրալիայում. սպիտակ մարմարի կարիերաներ:
64. **ԿԱՐՐԻ** - հնագույն քաղաք Միջագետքի հյուսիս - արևմուտքում (այժմ Խարան քաղաքն է, Թուրքիա), որպեսզի հռոմայեցի գորավար Կրասսը ջախջախվեց պարթևականների կողմից:
65. **ԿԱՐՏԱԳՈ** - քաղաք Կոլումբիայի արևմուտքում:
66. **ԿԱՐՏԱԼԻ** - քաղաք՝ Ռուսաստանի Չելյաբինսկի երկրամասում:
67. **ԿԱՐՈՒԱՐՈՒ** - քաղաք Բրազիլիայի հյուսիս - արևմուտքում:
68. **ԿԱՐՈՒՊԱՆՈ** - քաղաք Վենեսուելայում:
69. **ԿԱՐՖԱԳԵՆ** (Կարթակենա - Carthage) – հիմնադրվել է Ք. Ա. 814 թ., նավահանգիստ՝ նավթաքիմիա և մեքանիզացիայի ոլորտում:
70. **ԿԱՐԽԵՄԻՇ** (ասորերեն Կարկամիշ) – հնագույն քաղաք, Ք. Ա. 605 թ. որպեսզի փրկել է ունեցել ճակատամարտ, որի ծամանակ բաբելոնյան Նավուխոդոնոսը II թագավորը ջախջախեց եգիպտական Նեխո II փարավոնին և ասորեական Աշշուբուբալիպա II թագավորին, որը բերեց ասորեական պետության վերացմանը: Գտնվում է Եփրատ գետի ափին, ժամանակակից Թուրքիայի և Սիրիայի սահմաններում: Խեթական արքայության ժամանակաշրջանում այս վիթխարի բնակավայրը կարևոր նշանակության հասավ:
71. **ԿԱՐՅԱԳ** - քաղաք Նունգարիայում. բնական գազի արդյունահանում:
72. **ԿԱՐՇԻ** - քաղաք Ուզբեկստանում, հիմնադրվել է XIV դ. առաջին կեսին, հնագույն քարավանային ճանապարհի կողքին:
73. **ԿԱՐՇՈՒՏՈՆ** - նախկին քաղաք Մեծ Բրիտանիայում:
74. **ԿԵՐԲՈՆ** - հնագույն քաղաք Պաղեստինում (սկզբում անվանվել է ԿԱՐԻԱՏ - Աբրահամի սիրելի քաղաքը): Ներկայումս անվանվում է Էլ – Խուլի:
75. **ԿԵՐՄԱՆ** - քաղաք Իրանում:
76. **ԿԵՐԿ – ԻՆԻՏԻԳԱ** - գաղութ, հիմնադրված հույների կողմից Ք. Ա. VI – V դ.դ. (ժամանակակից Եվպատորիա քաղաքի տեղում, Ղրիմում):
77. **ԿԵՐՉ** - քաղաք Ռուսաստանում:
78. **ԿԻՐԿԵՆԵՍ** (Kirkenes) – քաղաք և նավահանգիստ Նորվեգիայի հյուսիսում:
79. **ԿԻՐԿՈՒԿ** - քաղաք Իրաքի հյուսիս - արևելքում (Քուրդիստանում). նավթի արդյունահանման խոշոր շրջկենտրոն:
80. **ԿԻՐՍ** - քաղաք Կիրովի մարզում, գտնվում է Կիրս գետի ափին. մեքանիզացիայի գործարան:
81. **ԿԻՐՈՒԿԻՏԻԱ** - քաղաք Կիպրոս կղզում:
82. **ԿԻՐՈՒՆԱ** (Kiruna) – քաղաք Շվեդիայի հյուսիսում. Արևմտյան Եվրոպայում հանքաքարի արդյունահանման խոշոր կենտրոն:
83. **ԿՈՐԱԲԻԱ** - քաղաք Ռումինիայում:
84. **ԿՈՐԳԱ** - քաղաք Ալբանիայում:
85. **ԿՈՐԴՈՎԱ** - քաղաք Արգենտինայում:
86. **ԿՈՐԿՈՒՏԵԼԻ** - քաղաք Թուրքիայում:
87. **ԿՈՐՏԱՅՈ** - բնակավայր լճի ափին, Շվեյցարիայում: Ննագույն նեոլիթյան մշակույթի հուշարձաններից է:
88. **ԿՈՐՏԵՍ ԴԵ ՆԱՎԱՐՐԱ** - ուշ բրոնզի և երկաթի դարի բնակավայր Սարագոսի մոտակայքում, Էբրոյի (Իսպանիա) հովտում:
89. **ԿՐԱՅՈՎԱ** - քաղաք Ռումինիայում:
90. **ԿՐԵՆՍ** - քաղաք Ավստրիա:
91. **ԿՐԻՉԵՎ** - քաղաք Ռուսաստանում:
92. **ԿՈՒՐԳԱՆ** - քաղաք և մարզ Ռուսաստանում:
93. **ԿՈՒՐՍԿ** - քաղաք Ռուսաստանում:
94. **ԿԻՐՉԱԼԻ** - քաղաք Բուլղարիայում:

- 95. **ԿԻՐԿԼԱՐԵՐԻ** - քաղաք Թուրքիայում:
- 96. **ԿԻՐԻԿԿԱԼԵ** - քաղաք Թուրքիայում:
- 97. **ԼԵՆԿԱՐԱՆ** - քաղաք Ադրբեջանում:
- 98. **ՄԱՐՏԱԿԵՐՏ** - քաղաք Ղարաբաղում:
- 99. **ՊԱՅՏԱԿԱՐԱՆ** - քաղաք և երկրամաս հին Նայասպանում Արաքս և Քուռ գետերի միախառնման հատվածում:
- 100. **ՍԱԿԿԱՌԱ** - հնագույն քաղաք Եգիպտոսում:
- 101. **ՍԱՆՏԱ - ԿՐՈՒՄ** - քաղաք և նավահանգիստ Տեներիֆե կղզում, Կանարյան կղզիների արշիպելագոյում:
- 102. **ՍԱՆՏԱ - ԿՐՈՒՄ** - քաղաք Բուլղարիայի Արևելքում:
- 103. **ՍԿԱՐԱ - ԲՐԵՅ** (Skara Brae) – ուշ նեոլիթի դարաշրջանի բնակավայր (Ք. Ա. II հազարամյակի առաջին կեսերին) Օրկնեյսկյան կղզիներում (Շոտլանդիա): Բնակավայրերը ունենին կավաշեն հատակներով, կենտրոնում օջախներով: Կառույցների պատերը, քնադարակները, սնդուկները, սեղանները կազմված են քարե սալերից:
- 104. **ՍԿԱՐԺԻՄԿՈ – ԿԱՄԵՆՆԱ** (Scarzynsko-Kamienna) – քաղաք Լեհաստանում:
- 105. **ՍԿԵՐՆԵՎԻՅԵ** - քաղաք Լեհաստանում:
- 106. **ՍԻԿՏԻՎԿԱՐ** - քաղաք Միջին Ասիայում:
- 107. **ՏԵԿԻՐԴԱԳ** - քաղաք Թուրքիայում:
- 108. **ԽԱՐԱ - ԲԱԼԳԱՍ** (Կարաբալգասուն) – Ույգուրսկյան կազանարի մայրաքաղաքի ավերակները (VIII - IX դ.դ.):
- 109. **ԽԱՐԱՐ** (Խարեր) – քաղաք Եթովպիայի Արևելքում, վարչական կենտրոն Խարար նահանգում:
- 110. **ԽԱՐՏՈՒՄ** - Սուդանի մայրաքաղաքը:
- 111. **ԽԵՐՍՈՆԵՍ** (միջին դարերում Խերսոն, Կորսուն) – հնագույն քաղաք Ղրիմում:
- 112. **ԽՈՐԱՍԱՆ** (միջպարսկ. փառ. - արևածագ, արևելք) – մարզ Մերձավոր Արևելքում:
- 113. **ՅԻՅԻԿԱՐ** - քաղաք Չինաստանում. գետային նավակայան, մեքադագործական կենտրոն:

ԼԵՌՆԱՇՂԹԱՆԵՐ ԵՎ ԳԱԳԱԹՆԵՐ

- 1. **ԶՈՒԼՖԱԿԱՐ** - Գերիրոդ գետի հովտի կիրճ Իրանական լեռնաշխարհի հյուսսային լեռների ծայրամասերում. բաժանում է Թուրքմենա - Խորասանսկյան լեռները:
- 2. **ԿԱՐԱՎԱՆԿԵ** (պալոներեն Karavanke, գերմաներեն Karawanken) – լեռնաշղթա Արևելյան Ալպերում, Ավստրայում և Նարավալպիայում:
- 3. **ԿԱՐԱԴԱԳ** - լեռ Ղրիմում:
- 4. **ԿԱՐԱԴՈՒՐԱՆ** - կիրճ Կիլիկիայում:
- 5. **ԿԱՐԱԿԱՐՈՒՄ** - երկրագնդի ամենաբարձր լեռնային համակարգերից է (Կարակաշ գետի հովտում. թուրք. – սև քարե լեռներ):
- 6. **ԿԱՐԱԿՈՐՈՒՄ** - լեռնային համակարգ Կենտրոնական Ասիայում:
- 7. **ԿԱՐԱՏԱՌ** - լեռնաշղթա Նարավալպին Ուրալի արևմտյան թեքությունում, ինչպես նաև՝ լեռնաշղթա Ղազախստանում. ֆոսֆորաբեր ավազան՝ խոշորագույններից մեկն է աշխարհում:
- 8. **ԿԱՐԴՈՄՈՆՈՎԻ ԼԵՌՆԵՐ** - Նոդկաստանի հարավում:
- 9. **ԿԱՐԻԲՅԱՆ ԱՆԴԻ** - լեռներ Վենեսուելայում:
- 10. **ԿԱՐԻԲՈՒ** - լեռնային զանգված Կանադայում:
- 11. **ԿԱՐԿԵ** - լեռան անվանումը Տարոնում:
- 12. **ԿԱՐԼԻԳԱՆ** - լեռնային կիրճ Արևմտյան Սայաններում Կրասնոյարսկի երկրամասում:
- 13. **ԿԱՐՄԵԼ** - լեռ Պաղեստինի (Իսրայել) հյուսիսային մասում, արևմտյան թեքության վրա,

որի Տարուն և Սկուլ քարանձավներում հայտնաբերվել են մարդկանց կմախքի մնացորդներ, քարե գործիքներով և բրածո կենդանիների ոսկորներ (40 – 50 հազ. տարի առաջ):

14. ԿԱՐՄԵԼ - լեռ Պաղեստինում (Իսրայել), հայտնաբերված են քարե գործիքներ: Քարանձավի բնակչությունը՝ նեանդերտալյան և ժամանակակից մարկանց խառնուրդի արդյունք է (40 հազ. տարի առաջ):

15. ԿԱՐՆԻՅԱՆ ԱԼՊԵՐ - Արևելյան Ալպերում:

16. ԿԱՐՐՈՒ - Նարավային Աֆրիկայում կիսաանապատային սարահարթի և միջլեռնային իջվածքների ընդհանուր անվանումը:

18. ԿԱՐՊԱՏՆԵՐ - լեռնային համակարգ Միջին Եվրոպայում:

19. ԿԱՐՏԱԼԻՆՅԱՆ ՇՂԹԱ - Մեծ Կովկաս:

20. ԿԻՐՏԽԱՐ - լեռնաշղթա Իրանական լեռնաշխարհի հարավ - արևելյան ծայրամասում, Պակիստանում:

21. ԿՈՐԻՈ - լեռ Իսրայիլում:

22. ԿՈՐԴԻԼԵՐԻ:

23. ԿՈՐՏԵՍ ԳԵ ՆԱՎԱՐՐԻ - Իբերական լեռներ:

24. ԿՐՈ – ՄԱՆՈՆ (Cro-Magnon) – ժայռային կիսաձածկ Դորդոնում (Նարավ - Արևմտյան Ֆրանսիա), որտեղ հայտնաբերվել է բանական մարդու (Homo Sapiens – ի) մնացորդները:

25. ԽԱՐ – ԽԱԳ - լեռ Մոնղոլիայում (զինվորական գրահներով և սաղավարտներով հեծյալների ժայռապարկերներ):

ՔԱՐԱՆՁԱՎՆԵՐ, ԳԱՆՁԵՐ

1. ԶՈՐԱՔԱՐԵՐ (Միսիանից հյուսիսում, Նայասպան) - «քարե գործեր», բնակավայր, բաղկացած քարե մեծաբեկորներից, որի կենտրոնում գտնվում է հսկա քար, որն հիշեցնում է ռուսերեն Ղ տառը: Մասնագետները ենթադրում են, որ բնակավայրը աստղագիտական նշանակություն է ունեցել (Ք. Ա. III հազարամյակի վերջը):

2. ԿԱՐԱԻՆ (Karain) – պալեոլիթյան քարանձավ Անտալյա լեռան մոտակայքում, Թուրքիայում: Նայտնաբերված են քարե գործիքներ, բրածո մարդու երկու ապամ, որոնցից մեկը պատկանում է նեանդերտալցու:

3. ԿԱՐԲՈՒՆՅԱՆ ԳԱՆՁԱՐԱՆ - փրիպոլյան մշակույթի վաղ փուլի առարկաների համալիր, հայտնաբերվել է Կարբունա գյուղի մոտ (Մոլդովա): Սա նման գանձարանի միակ գտնված օրինակն է Արևելյան Եվրոպայում:

4. ԿԱՐԳԱԼԻՆՅԱՆ ԳԱՆՁԱՐԱՆ - Կարգալա գետի կիրճում, Ալմա - Աթա լեռների մոտակայքում: Նայտնաբերված են կանացի թաղման տեղեր (Ք. Ա. II դ.), ոսկյա ադամանդե թագ - բուսական զարդաքանդակի ֆոնի վրա պատկերված են մարդիկ և կենդանիներ, այդ թվում երևակայական վիշապ և թևավոր նժույգներ:

5. ԿԱՐԱԳՈՂԵՈՒԱՇԽ - դամբանաթումբ, Պրիկուբանիայում (Կրասնոդարի երկրամասում) ամենահարուստ , 2 քարե խուց, ոսկե զարդեր, զենքեր, թաղման կառք:

Վերջերս «Զապիկի» կղզում հայտնաբերվել են եզական քարե իրեր (հրաբխային տուֆ) – մարդու կերպարանքով: Գիտնականները գտնում են, որ դրանք Ասիայի եկվորների գործերն են:

ՌԱԶՄԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԿԱՌԱԿՈՐԴ - հակառակորդ:

ԱԿՐՈՒԱՏԻԿԱ - (հուն. akrobates - ակրոբատ, ՏՅ akrobateo – քայլում են շղթաների վրայով, մազլում են վեր):

ԱՍԿՅԱՐ - զինվոր (թուրք.):

ԳԵՆԵՐԱՎ - ԶՈՐԱԲՆԱԿԱՐԱՆԱՊԵՏ (լատ. quarta — քառորդ):

ԿԱՐԱԲԻՆ (ֆրանս. carabine) — հրացան

ԿԱՐԱՏԷ - փառացիորեն. դափարկ ձեռքերով (ճապոն.), ինքնապաշտպանության անգեն համակարգ (հարված կողով, ափով, բռունցքով, արմունկով, ոտքով): Կարապեի ժողովրդական ձևերը Ասիայում հայտնի էին դեռ հնագույն ժամանակներից:

ԶԻՆՎԱԾ ՊԱՆԱԿ - թուրք. պահագոր:

ԿԱՐԱԽ - համարձակ, ընտրյալ:

ԿԱՐԵ (ֆրանս. carre, փառացի — քառակուսի) — զորքերի մարտական կարգ ու կանոն մեկ կամ մի քանի քառակուսիների կամ հավասարակողմ եռանկյունիների տեսքով:

ԾԱԾԱՆԱԼԵԶՎԱՅԻՆ ԹՈՒՐ (անգլ. carps tonque sword) — ծակող — կտրող զենք, ուշ բրոնզե դարում փարածված է եղել Արևմտյան Եվրոպայում:

ԿԱՐՏԱՎԱՏԵԼ - բաժանել:

ԿԱՐՏԱԿԱՏԵԼ - կացինով սպանել, կոտրել (հնադարում քարե կացինով):

ԿԱՐՏԵԶ (կոտորոկ):

ՔԵՐՔԵՐ - կյանքից զրկել (հնադարում քարի հարվածով):

ԿԻՐԱՍԱ - ասպազենքի վերին հարվածը:

ԿՈՐՊՈՒՄ:

ԿՈՐԾԱՆԵԼ - կոպտել, կործանել:

ԿՐԱԿ - կրակ:

ԿՐԱԿԵԼ - կրակել:

ԿՐԱԽ - ՄՆԱՆԿԱՅՈՒՄ:

ԿՈՎԵԼ - կռվել, պայքարել:

ԽՈՐՏԱԿՈՒՄ - (նավի):

ՊԱՅՔԱՐ - պայքար:

ՊԱՅՔԱՐԵԼ - պայքարել:

ՏԱՊԱՐ - սակր:

ԱՄՐԱՅՈՒՄ:

ՆԱՐԱԿԻՐԻ - որովայնի պատռում (սամուրայների ինքնասպանության ձևը, Ճապոնիայում):

ՄՆՆԴԱՄԹԵՐՔ

ԿԱՐԱԳ:

ԿԱՐԿԱՆԴԱԿ:

ԿԱՐՈՍ:

ՔԱՐԹՈՒ - անվանում, որը տրվել է հնացած սննդամթերքներին, օրինակ՝ քարթու հաց:

ԿԵՐԱԿՐԵԼ - կերակրել, կերակրել կրծքով:

ԿԵՐԱԿՈՒՐ:

ԿԵՐԱՆՈՐ - սիլոսի հոր:

ԿԵՐԱՏԱՇՏ - փաշտ:

ԿՈՐԵԿ - կորեկ:

ԿՈՐԵԿԱԶԱՎԱՐ - կորեկաձավար:

ԿՈՐԿՈՓ - ցորենի կորկոփ:

ԿՐԾԱՄԻՍ - կրծքի միս:

ԿԱՐԱՎԱՅ - բոքոն, արևելա - սլավոնական դիցաբանությունում ծիսական, զարդարված կլոր հաց (բերրիության խորհրդանիշ):

ԿԱՐԱԲՈՒՐՆՈՒ - խաղողի սորփ:

ԿԱՐԱՄԵԼ (ֆրանս. caramel):
ԿԱՐՈՏԱԼ (լատ. carota - գազար):
ԾԱՌ-ԱԿԵՂԵՎ:
ՕՍԼԱ:
ԿՐԵՄ – рунір:
ԿՈՐԿՈՏ, ՉԱՎԱՐ:
ԿԵՐ:
ԽԱՌՆԱԲՐԴՈՇ:
ՍԱՄԻԹ:

ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

ԱԿԱՐ - աքար:
ԱԿԱՐԻ (հուն. akari):
ԱՐԽԱՐ - վայրի ոչխար:
ԽԱՎԻԱՐ:
ԿԱՐԱԴՐ (լատ. caradrius) — թռչուն, հնադարում դրան վերագրվում էր մահվան կանխապեսման և հիվանդությունների բուժման ընդունակություն:
ՔԱՐԱՅԾԱՄ - այծյամ:
ԿԱՐԱՍ:
ԿԱՐԱՊ:
ԿԱՐԱՊ - գանգ, գլուխ:
ՔԱՐԲ - օձ:
ՔԱՐՃԻԿ - թռչունների սրամոքսը:
ԿԱՐԿԱՉ - թռչունների ճովողյունը:
ԿԱՐՄՐԱԽԱՅԹ - իշխան (գեպի):
ԿՈՐԻՆ — ձագ (վիշապի, շան, գայլի):
ԿՈՐՅՈՒՆ – կորյուն /առյուծաձագ/, վագրի ձագ, կապի ձագ:
ԿՈՐՆԱԿ – ձագ (լակոս) բորենիներ (kornak)
ԿՈՐՃ:
ԿՐԵՏ:
ԿՐԻԱ:
ԿՌՈՒՆԿ:
ՔՈՒՌԱԿ – ձիու կամ էշի ձագ:
ՉԻԵՐԻ ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆ ՅԵՂ:
ԿԱՐԱԴՐԻՆԱ – թիթեռ:
ԿԱՐԱԿԱԼ – կարվազգիների ընտանիքի գիշարիչ:
ՂԱՐՂԱՐՆԵՐ – թռչունների ենթաընտանիք, բազենների ընտանիք:
ԿԱՐԱԿԱՏԻՅԱ - ՍԻՊԵ:
ՈՉԽԱՐՆԵՐԻ ԿԱՐԱԿՈՒՅԱՆ ՅԵՂ:
ԿԱՐԱԿՈՒՐՏ – թունավոր սարդ, ապրում է նախալեռներում և անապատներում:
ԿԱՐԱՍՆԵՐ – ծածանագիների ընտանիքի ձկան ցեղ (երկու տեսակ՝ ոսկե և արծաթե):
ԿԱՐԲԻՇ – կրծողների ցեղ:
ԿԱՐԴԻՈՒՄ – (cardium) – ուրեկի կակղամորթի լատինական անվանումը:
ԿԱՐՐԵՏԱ – կրիա:
ԾԱԾԱՆ – ձուկ:

ԾՈՎԱԽԵՅԳԵՏԻՆ:

ՄԱՆՐ ԾՈՎԱԽԵՅԳԵՏԻՆ:

ԿՈԿՈՐԴԻԼՈՍ:

ՃԱԳԱՐ:

ԽԼՈՒՐԴ:

ՇԻԿԱՄՈՒԿ - ԱՌՆԵՏ:

ՆԱՎ:

ՍԱՐԴ - ԽԱՉԱՍԱՐԴ:

ՔԱՐԱԲՁԵՁ - (scarabaeus) – սարդերի ցեղ: Առավել հայտնի են սրբազան բզեզները - (S. sacer), մարմնի երկարությունը մինչև 4 սմ, հարթ, սև: Տարածված է Եվրոպայի Նարավում, Նյուսիսային Աֆրիկայում, Առաջավոր և Միջին Ասիայում: Սնվում է կենդանիների թրիքով, որից նախօրոք գնդեր է կոլոլում: Նին Եգիպտոսում գոմաղբի գնդի գլորումը տեսնում էին ինչպես Արեգակի շարժումը երկնակամարում, իսկ բզեզի գլխի կտրիչներում՝ նման են արևային ճառագայթների, դրա համար էլ բզեզին աստվածացրել են, նրան պարիվներ են փրվել (ավանդույթը եկել է հիկսոսների հետ միասին): Սրբազան բզեզի պարկերումները, քարից կերված, ծառայել են պաշտանմունքի առարկաներ, համայիվներ և զարդարանքներ:

ՄԿՈՐՈՊԵՆՆԵՐ – (scorpaenidae) – ձկների ընտանիք (ոսկրային):

ԿԱՐԻՃՆԵՐ – (scorpionida) – սարդակերպերի խումբ:

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

ԿԱՐԲ – ծառ:

ԿԱՐԿԱՐ – բույս:

ԿԱՐՃԻՆ – բույսի արմար:

ԿԵՐԱՏ – եղջերվի պտուղ:

ԿԵՐԿԵՐՏ - (լատ. silphium, assa foetida) – դեղաբույս:

ՔԱՐԴՈՍ – կծու արմար, առաջացնում է փոշոց:

ԿՈՐԵԱԿ – (լատ. milium) – ցորենի տեսակ:

ԿՈՐԻՉ – պտուղի կորիզ:

ԿՈՐԿ – կաչող ցեխ (այսպես էլ՝ ծառի կեղևը):

ԿՐԵԿ - (լատ. tithymalus) – դեղաբույս:

ԿՈՉԵՆԻ – կակտուս:

ԿՐԻՏ – բուժիչ խոտաբույս:

ԿԱՐԱԳԱՆԱ – թփերի կամ ոչ մեծ ծառերի (մեղրաբու) տեսակ:

ԿԱՐԱՄԵԼ - (ֆրանս. caramel, ուշ լատ. carramela) – շաքարեղեգ:

ՆԻԼ – խոտաբույսեր են, որի սերմերը օգտագործում են խոհարարության մեջ, որպես համեմունք:

ԿԱՐԻՈ – (հուն. karion) – ընկույզ, միջուկ:

ԿԱՐԿԱՍ – հիմնականաբ, քարե ծառ, թեղու ընտանիքի բույս:

ԿԱՐՆԵԳԻԱ – հնագույն ձևի կոզենիների (կակտուսների) տեսակ:

ԿԱՐՐԱԳԵՆ – իռլանդական մամուռ:

ԱՐՄԱՏ (ծառի):

ԵՂԻՆՉ - խոտաբույս:

ՄԱՏՈՒՏԱԿ – ՄԱՏՈՒՏԱԿ, (Glycyrrhiza) – դեղաբույսերի տեսակ լոբազգիների ընտանիքից:

Առավելապես աճում են գետերի հովիտներում, լեռների թեքություններին: Մաքուրակի

արմարը պարունակում է գլյուկոզիդներ, սախարոզա, ֆլավոնոիդներ, եթերային յուղ, վիտամին հ, դեղին պիգմենտ, հանքային աղեր, պեկտինային նյութեր և ուրիշ.:

ՄԵՐՄԵՐԻ ՓՈՐՓՐՈՒՄ (լատ. scarifico - ճանկոտում եմ, երեսանց կտրում եմ) – առվույրի, իշառվույրի, լեռալինի և այլ բույսերի սերմերի արտաքին ամուր մակերեսի վերնամաշկի վնասումը. սերմերը ցանքի նախապատրաստելու ձևերից մեկը (ավելի լավ է ներծծում ջուրը, ավելի արագ են ուռչում և ծիլ արձակում): Սերմերի փորփրումը կարելի է կատարել, շփելով այն ավազով, երկաթյա խարպուքով և այլ նյութերով:

ՄԿԵՐԴԱ - (crepis) – բույսերի տեսակ բարդաձաղկավորների ընտանիքից:

ԴԵԶ – խոտի կամ ծղոտի խիտ կերպով դասավորված զանգված, որը ունի երկարավուն ձև:

ՄԿՈՐՅՈՆԵՐԱ – բարդաձաղկավորների ընտանիքի բույս:

ԲԺՇԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԱԿՐԱՆԻՈՆ (հուն. Ո – ժխտական մասնիկից, kranion - գանգ) – մարդու ներարգանդային զարգացման անոմալիա:

ԱԿՐԻԽԻՆ – սինթետիկ բուսական պարասպուրով մալարիայի զանազան ձևերի բուժման, ինչպես նաև՝ մաշկային լեյշմանոզայի և կարմիր գայլախտի համար:

ԱԿՐՈՆ (հուն. akron) – վերջավորություն, գագաթ, ծայրամաս):

ԱԿՐՈՆԵԳԱԼԻԱ:

ԱԿՐՈՆԵԻԱԼԻԶՄ – հիվանդություններ (akros – վերին, հուն. միջնաբերդ (polis – ից – քաղաք) – հին հունական քաղաքի բարձրադիր և ամրապինդ մասը, հանդիսանում է ամրոց):

ԱՍԿՈՐԲԻՆԱՅԻՆ ԹԹՈՒԷ - ասպիրին:

ՆԵՔԻՄ:

ՍՐՏԱՅԻՆ ԵՐԱԿՆԵՐ - սրտին արյուն մատակարարող, գլխավոր զույգ երակներ:

ՍԻՐՏ – (հուն. kardia - սիրտ):

ՍՐՏԱԳՐԱՌՈՒՄ:

ՈՍԿՐԱՓՈՒԹ (ապամների):

ԿԱՐԿԱՍ – կմախք, հենք:

ԿԱՐԿԱՄԱԽՏ:

ԿԱՐՄՐԱՔԱՐ – դեղամիջոց:

ԿԱՐՄՐԱԽՏ:

ԿԱՐՄՐՈՒԿ:

ԿԱՐԾՐԱԽՏ:

ԿԵՐԿԵՇ – վերք երեսի կամ գլխի վրա:

ԿԵՐՅԱՎ – փոխախտ, քաղցկեղ, քաղցկեղի ուռուցք, ժանդախտ:

ԿԱՐՄՐՈՒԿ:

ՔՈՒԹԵՇ (իտալ. scarlattina, ուշ լատ. scarlatum – վառ – կարմիր գույն), սուր վարակիչ հիվանդություն:

ՓՈԽԱԴՐԱՄԻՋՈՅՆԵՐ, ՏՐԱՆՍՊՈՐՏ

Բազմաթիվ փողաղբամիջոցների անվանումների հիմքում ընկած է **ՔԱՌ** – չորս (անգլ. car – մեքենա):

ՔԱՌ-ԱԳՆԱՅ – հեծվոր, ձիակառքի հեծվոր ուղևոր:

ՔԱՌ-ԱՁԻ:

ՔԱՌ-ԱՆԻՎ:

ԿԱՌԱՊԱՆ – սայրոդ, կառապան, փոստակառապան:

ՔԱՌԱՍՏՐՈՓ – արշավակի սլանալ:

ԿԱՌՔ – կառք, սայլակ, ծածկակառք:

ՓՈՔՐԻԿ ԿԱՌՔ – (իտալ. carreta – սայլակ):

ՔԱՌՈՒՂԻ – խաչմերուկ (ՔԱՌ – 4, ուղի – ճանապարհ), այսինքն՝ ճանապարհների կամ չորս ճանապարհների հաբում:

ՔԱՐՇԱԿ – քարշիչ, բուքսիր:

ՔԱՐՇԵԼ – քարշ փալ:

ՔԱՌԱՉԻ ՄԱՐՏԱԿԱՐԳ – (լատ. quadriga) - անփիկ (հին հռոմեական) երկանիվանի կառք, լծված չորս ձիերով, փեղավորված մեկ շարքում. կառապանը նրանց վարում էր կանգնած:

ԱՄՐԱՑՈՒՄ:

ԲԱԶԿԱԹՈՒ:

ՄԱՐՏԱԿԱՌՔ – մարտական կառք (երկու անիվներով):

ԾԱԾԿԱԿԱՌՔ – ծածկակառք (լատ. carrus – սայլակ, սայլակառք): Կարիերա - առաջխաղացում՝ ըստ ծառայողական աստիճանի:

Կառքի երևան գալը, (Եգիպտոս է փարվել հիկսոսների կողմից), զինեզործության մեջ, հեղաշրջում առաջացրեց, քանի որ զինվորները կարող էին արագ փեղաշարժվել ճակատամարտի մի թևից, մյուսը: Ծաղերով անիվը նպաստեց թեթև մարտակառքերի սրեղծմանը: Անիվը՝ հնագույն ժամանակների կարևորագույն հայրնագործություններից մեկն է, որի մասին փեղեկություններ կան Նայասփանի ժայռապարկերներում (Ք. Ա. 6-5 հազ.): Մոսկովորապես նույն այդ ժամանակ երևան եկավ բրուտագործական շրջանը:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ, ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱԿՐ (acre) – հողային չափման միավոր, 1 ակր = 4046,86 մ²:

ԱԿՐԱՏՈՓՈՐ (հուն. akrotophoros) - աման մաքուր գինու համար:

ԱԿՐՈՏԵՐԻԱ (հուն. akroterion) – քանդակագործական զարդարանք (արձան, արմավազարդ):

ԱԿՐՈՍՏԻՔՈՍ (հուն. akros – ծայրամասային և stichos - փող) - բանաստեղծություն, որի յուրաքանչյուր փողերի սկզբնապատերը, վերևից ներքև կարդալիս, կազմում են որևէ բառ կամ արտահայտություն:

ՈՍԿԵՐԻՉ – ոսկերիչ, ոսկու վարպետ:

ՆՐԵԱԿԱՆ ՔԱՐ – գրային գրանիտ, գրանիտի փարատեսակ, որի վրա դաշտային սպաթը և կվարցը, մեկը մյուսի մեջ «աճելով», ձևավորում են մի կառույց, որն հիշեցնում է հին հրեական նամակ:

ԶԻԿԿՈՒՐԱՏ (աքքադական) – պաշտամունքային կառույց է հին Միջագետքում, միմյանց վրա դրված գուգահեռանիստերից կամ հաբված բուրգերից (3 – ից 7):

ՔԱՆՔԱՐ – փաղանդ, պարզև, շնորհալիություն (բացի դրանից, փաղանդը՝ զանգվածի և դրամական միավոր է), սանսկրիտերեն KR - ՔՐ - գործել:

ՔԱՐԱՅՐ – քարայր, հայրնի է քարանձավային քաղաք Անին:

ՔԱՐԱԿԱՄԱՐ – քարե կամար, կամար:

ՔԱՐԱԿԵՐՏ – քարե, քարից կառուցված:

ՔԱՐԱԿՈՒՈՂ – քարե հուշարձան:

ԿԱՐԱՍ – էլիպսաձև կավե կուժ՝ գինու պահպանման և խմորման համար:

ՔԱՐԱՂԱՅ – քարաղաց:

ՔԱՐԱՇԵՆ – քարից շինված, կառուցված:

ԿԱՐԿԱՍ – կարկաս:

ՔԱՐՔԱՇԵԼ – մեջք կոտրել, կուգ, ողնաշար:

ԿԱՐԿԻՆ – կարկին:

ԿԱՐՄԻՐ – գեղեցիկ:

ՔԱՐՏԱՐ – շինված, կառուցված:

ՔԱՐՏԱՇ – քարփաշ:

ԿԱՌՈՒՅՑ – կառույց, շինություն, կառուցում:

ԿԱՌՈՒՅՎԱԾՔ – շինություն, կառույց, կառուցվածք, շինարարություն:

ԿԱՌՈՒՅԵԼ – շինել, սրելով, կառուցել:

ԿԱՐԾՐԱՔԱՐ – կարծրաքարային:

ԿԱՐԾՐԱՆԱԿ – կարծրանալ, կոշտանալ:

ԿԱՐԾՐԱՆՈՂ – կարծրացած գեպին:

ՔԱՂԱՔ – քաղաք:

ԿԵՐԱՄԻԿԱ – խեցեգործություն:

ԿԵՐՈՔ – զարդ:

ԿԵՐՊ – եղանակ, միջոց, մեթոդ, ձև, տեսք, ճանապարհ:

ԿԵՐՊԱՐԱԿԵՐՏԵԼ – պարկերել, կերպար սրելով:

ԿԵՐՊԱՐՎԵՍ – կերպարվեստ:

ԿԵՐԾՎԱԾՔ – կառուցում, արարում:

ԿՐԱԾԵՓ – ծեփում, սվաղում:

ԿՈՎԱՆ – հենարան, հիմք:

ԿՐԻՊՏԵ – մութ սենյակ փաճարի փակ:

ԿԱՐԽԱՆԵ (պարսկ. - աշխատանքային սրուն, ֆաբրիկա, գործարան) – զենքի, գործվածքի, հագուստի արտադրության խոշոր արհեստանոց, Իրանում:

ԿՎԱՐՏԱԿ – թաղամաս, եռամսյակ:

ԿՎԱՐՏԻՐԱ – բնակարան:

ԿԵՐԱՄԻԿԱ - խեցեգործություն:

ԿԵՐԲԻՆԻՏ (անգլ. chip carving, գերմ. kerbschnitt) – ակոսավոր զարդաքանդակի ձև:

ԿԵՐՆՈՍ (kernos) – զավաթիկներով աման փոքրիկ պսակի վրա:

ՔԼՈՒՆԳ – քլունգ, սրածայր երկարավուն մուրճի ձև, մեկ կամ երկծայրանի, աշխատանքային մակերեսայնությամբ: Նինավուրց հողային և լեռնային գործիք:

ՄԻՋԱՆՑՔ:

ԿՈՐՊՈՒՄ – (մասնաշենք):

ՓՇՐՈՒՄ:

ԿՏՈՒՐ:

ՆԻՆ ՉԵՌԱԳԻՐ:

ՆԿԱՐԱԿԵՐՊ – կերպարային, նկարային:

ՍԱՐԴԻՈՆ (անգլ. carnelian կամ cornelian, գերմ. karneol) – կարմիր կիսաթանկարժեք քար, օգտագործվում է ուլունքների և կնիքի համար:

ՔԱՐՆԱՏԻՉ (իտալ. scarpello, լատ. scalper – հատիչ) – քարի հարթ մշակման գործիք, քանդակագործության մեջ:

ՍԿՐԵԲԱՏ:

ՔԵՐԻՉ (անգլ. scaper) – քարե գործիք կամ սիլիցիում փայտամշակման կամ կաշվի քերելով հղկումը:

ԶԱՐԴ:

ԱՄՐԱՅՆԵԼ:

ՄԵՏԱՂԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՅԾ:

ԿԱՅԾ – կայծ (առաջանում է. քարը քարին հարվածելիս):

ՔԱՐԱՉՈՒԼՈՒՄ – քարի հալումը:

ԿԱՐՄԻՐ – ոսկի, ոսկե դրամ:

ԿՈՐՈՎ – ֆիզիկական և մտավոր հզորություն, ուժ, էներգիա:

ԿՈՌՈՋԻԱ – քայքայում:

ԿՈՐՈՒՆԴ – այլումինի կարծր հանքաքար:

ԿՐԱԲԵՐ – կրաքարային:

ԿՐԱՋՈՒՐ – կրաջուր:

ԿՐԱԿԱՆԱՆ – կրակային:

ԿՐԱՔԱՐ – կրաքար:

ԿՐԱԿԱՏԵՂ – օջախ:

ԿՌԱՆ – կռան, մուրճ:

ԿՌԱՆՎԱԾՔ – կռածո մեքաղ, կռում:

ԿՐԱԾԻՆ – կրածին:

ԿՌԵԼ – կռել, կռվել, թրծել:

ԹՈՒՋԵՐԿԱԹ – խարամածն նյութ, երկաթի հանքաքարի հալման արտադրանքը:

ՄԿԱՐՆԵՐ (շվեդ. scarn, փառացի. – ցեխ, մնացորդներ) – մեքամարմնական լեռնային ցեղեր, որոնք բաղկացած են կրա - մագնեզիա - երկաթախառն սիլիկատներից և

այլումինասիլիկատներից, առաջանում են մագմայական լեռնային ցեղերի բարձր ջերմային կոնտակտային ճաճանչապսակի գոտում: Արմատական հանքավայրերը ունեն կարևոր արդյունաբերական նշանակություն:

ՏԱՓԱՆԵԼ – (հուն. skordon – սխորո. ըստ բուրմունքի, առաջանում է հարվածի ժամանակ) – հանք:

ԽՐԻՉՈՒՐԵՐԻԼ (հուն. chrysos – ոսկի և բերիլ) – հանք:

ՔՐՈՄ (լատ. cromium) – քիմիական տարր, պողպատա - երկնագույն մեքաղ:

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

ԿԱՅԾ:

ԿԱՅԾ – կայծ (առաջանում է. քարը քարին հարվածելիս):

ՔԱՐԱՉՈՒԼՈՒՄ – քարի հալումը:

ԿԱՐՄԻՐ – ոսկի, ոսկե դրամ:

ԿՈՐՈՎ – ֆիզիկական և մտավոր հզորություն, ուժ, էներգիա:

ԿՈՌՈՋԻԱ – քայքայում:

ԿՈՐՈՒՆԴ – այլումինի կարծր հանքաքար:

ԿՐԱԲԵՐ – կրաքարային:

ԿՐԱՋՈՒՐ – կրաջուր:

ԿՐԱԿԱՆԱՆ – կրակային:

ԿՐԱՔԱՐ – կրաքար:

ԿՐԱԿԱՏԵՂ – օջախ:

ԿՌԱՆ – կռան, մուրճ:

ԿՐԱՆՎԱԾՔ – կռածո մեքաղ, կռում:

ԿՐԱԾԻՆ – կրածին:

ԿՈՒՆԵԼ – կռել, կոփել, թրծել:

ԹՈՒՋԵՐԿԱԹ – խարամածն նյութ, երկաթի հանքաքարի հալման արտադրանքը:

ՄԿԱՐՆԵՐ (շվեդ. scarn, փառացի. – ցեխ, մնացորդներ) – մեքամարմնական լեռնային ցեղեր, որոնք բաղկացած են կրա - մագնեզիա - երկաթախառն սիլիկատներից և ալյումինասիլիկատներից, առաջանում են մագմայական լեռնային ցեղերի բարձր ջերմային կոնսոլիդացիայի ճաճանչապսակի գոտում: Արմարական հանքավայրերը ունեն կարևոր արդյունաբերական նշանակություն:

ՏԱՓԱՆԵԼ (հուն. skordon – սխորո. ըստ բուրմունքի, առաջանում է հարվածի ժամանակ) – հանք:

ԽՐԻՉՈՒՅԵՐԻԼ (հուն. chrysos – ոսկի և բերիլ) – հանք:

ՔՐՈՄ (լատ. cromium) – քիմիական փարր, պողպատա - երկնագույն մեքաղ:

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱԿՈՐԴ (իտալ. accordo – համաձայնություն) - զանազան բարձրության մի քանի ձայների զուգակցումը, լսողության կողմից ընկալվում է ինչպես ձայնային միասնություն:

ԱԿՈՐԴԵՈՆ - երաժշտական գործիք (ֆրանս. accordeon):

ԵՐԿԱՐ – խազային նշան:

ՔԱՌԱՉԱՅՆ – քառաձայն:

ՔԱՌԱԼԱՐ – քառալար:

ՔԱՐՔԱՇ – երաժշտական խազային նշան:

ՔԱՐՇ – խազային նշան:

ԿԱՐՆԱՅ – փողավոր երաժշտական գործիք. արույրե փող (անցյալում փարածված էր Միջին Ասիայում և Իրանում, ինչպես ռազմական ազդանշանային գործիք):

ԿԱՐՅԱՆԱԳ – օսական հարվածային երաժշտական գործիք (կարկաջանների խմբի):

ԿՎԱՐՏ (լատ. quarta) – քառորդ, կվարտը՝ երաժշտության ինտերվալներից և ասփիճաններից մեկն է:

ԿՎԱՐՏԵՏ – չորս կապարողներից կազմված երաժշտական անսամբլ, ինչպես նաև՝ երաժշտական սրեղձագործություն այս անսամբլի համար:

ԿՎԱՐՏՈՒ – երաժշտության մեջ՝ ռիթմիկ դարձվածք:

ՄԿՈՐԴԱՏՈՒՐԱ (իտալ. scordatura, scordare – ից՝ երաժշտական գործիքը լարից զցել) – լարային երաժշտական գործիքների սովորական կարգավորումը ժամանակավոր փոփոխել:

ՋՈՒԹԱԿ:

ՄԱՆԱԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

ԱԿՐԻԴԻՆԱՅԻՆ ՆԵՐԿԻՉՆԵՐ - ակրիդինի ածանցյալ (օրգանական միացություն, բաց դեղնավուն փշեր):

ԿԱՐ – թել:

ԿԱՐԺ – թելի կծիկ:

ԿԱՐԿԱՏԱՆ – կտորփանքներով եզրակարել:

ԿԱՐՊԵՏ – գորգ առանց մագախավի:
ԿԵՐՊԱՍ – մեքենա, մեքենայի թել:
ԿՐԵՊ – սևաքոլ:
ԿՐԵՊԴԵՇԻՆ – մեքենայի կտորեղեն:
ՄԱԿՐԱՄԵ:

ԿՐՈՆ

ԱՊՈԿՐԻՓ (հուն. apokryphos - գաղտնի, ծածուկ) - եկեղեցու կողմից չճանաչված հրեական և նախաքրիստոնեական գրական սրբազան գրություն:

ՎԵՐԱԿԵՆԴԱՆԱՅՈՒՄ:

ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆ:

ԱՍՏՎԱԾ (հուն. Kyrios) - Աստված բառի գաղափարագիրը՝ տեպրագրի տեսքով՝ YHWH (կազմված է չորս տառից): Եբրայական կրոնում՝ Եհովա շիշայ, Լուշայ, ԼաչՏՉՈ - աստված **ԿԱՐԱՆՏԻ** (կարահաններ - «բիրլիացիներ») – հրեական աղանդ է, ծագել է VIII դարում, Առաջավոր Ասիայում, ընդունել են Աստվածաշունչը և մերժելով Թալմուդը: Ներառվել է պաշտոնական հրեականության կողմից:

ԿԱՐԴԻՆԱԼ (լատ. cardinalus - գլխավոր) – կաթոլիկ եկեղեցու՝ երկրորդ դեմքն է, հռոմի պապից հետո:

ՔԱՐՈՉԵԼ – հորդորել, համոզել: Նազույն ժամանակներում այս բառը արտացոլել է հաղորդակցական հարկություն, որպես՝ գործիք. արտահայտված քարի օգնությամբ: Մարդիկ ապրել են լեռներում: Եվ, որպեսզի տեղեկություն փոխանցեն (վրանգի մասին, տաճարային և այլն), մեկը մյուսին ներել են քարեր: Նամեմարեք. «քար մի՛ ներիր, սեփական բանջարանոցը» արտահայտության հետ: Ներագայում այս արտահայտությունը նոր գործածություն ստացավ մարդկանց հարաբերություններում:

ՔԵՐՈՎԲԷ – հրեշտակ:

ՂՈՒՐԱՆ (արաբ. "الكتاب" - ասմունք) – մահմեդականների գլխավոր սուրբ գիրքը

ԿՈՒՊԱՇՏ – կռապաշտ:

ԽԱՉ:

ՄԿՐՏՈՒԹՅՈՒՆ – քրիստոնեական գլխավոր ծիսակատարություններից մեկն է, կոչված է, այսպես ասած՝ «հանել» մարդու նախածին մեղքը:

ԿՈՒՆԷ – կուռք:

ՆԻՆ ՁԵՌԱԳԻՐ – ձեռքով պատրաստված հնագույն գիրք (հաճախ հանդիպում են նկարներ, զարդանկարներ, որոնք իրենց մոտիվներով նման են ժայռապատկերներին):

ՄԻՆԿՐԵՏԻԶՄ (հուն. synkretismos – միացում) – չարաբերակվածություն – կրոնում՝ զանազան պաշտամունքների, դավանաբանությունների տեղաշարժը:

ՔՐԻՍՏՈՆՅԱ:

ՔՐԻՍՏՈՍ:

ԵԿԵՂԵՅԻ (հուն. kyriake – տառացի. «աստված տուն»):

ԷՆԿՐԱՏԻԶՄ (հուն. egrates - առաքինի) - ողջախոհ – հոսանք նախաքրիստոնեությունում (քարոզում էին խուսափել մսի և գինու օգտագործումից, ամուսնությունը համարում էին անպարկեշտություն):

Նախորդ

Նաջորդ

Բովանդակություն

Քաղաքակրթության քարե փարեգրությունը

© ArcaLer

Էլեկտրոնային փարբերակ - 2010